

Oikeusministeriö

Arviomuistio nimilain uudistustarpeista

Monimuotoiset perheet verkoston lausunto

1. Yleistä

Monimuotoiset perheet -verkosto haluaa kiinnittää huomiota siihen että nimilain uudistuksessa tulee mahdollisuuksien mukaan huomioida perheiden erilaiset elämäntilanteet ja mahdollistaa ihmisille ja perheille itselleen mahdollisimman laaja valinnanvapaus niin etu- kuin sukunimienkin valinnan ja käytön suhteen.

Vanhempien mahdollisuutta valita lapselleen sukunimi ei pidä jatkossa rajoittaa vaatimalla, että lapsella on sama sukunimi kuin vanhemmilla. Monimuotoisissa perhetilanteissa saattaa syntyä tarve erilaisille nimiratkaisuille, joiden voidaan katsoa olevan lapsen edun mukaisia. Joissain tilanteissa lapselle keskeisempää kuin vanhemman kanssa sama sukunimi on se, että hänellä on sisaruksen tai oman biologisen, juridisesta vanhemmuudesta luopuvan vanhemmansa sukunimi. Näin voi olla esimerkiksi lapsen tullessa adoptoiduksi sijaisperheeseen, sateenkaariperheissä toteutuissa niin kutsutuissa apilaperhetilanteissa sekä uusperhetilanteissa.

Monimuotoiset perheet -verkosto kannattaa ehdotusta yhdistelmäsukenimen ottamisesta käyttöön Suomessa.

2. Kahden kulttuurin perheet

Monimuotoiset perheet -verkoston näkemyksen mukaan on erittäin myönteistä, että perheiden kansainvälistymisen aiheuttamat muutospaineet nimikäytännöissä on otettu mukaan analyysiin. Arviomuistiossa esiin nostetut ongelmatilanteet ja niistä kumpuavat muutospaineet ovat tuttuja ja lähes arkipäivää verkoston järjestöjen toiminnan piirissä olevien ihmisten arjessa. Nykyisen lain aiheuttamat pulmatilanteet ja oudot kiemurat ovat esillä myös mm. sosiaalisen median keskusteluissa.

Verkosto kannattaa nimilain muutoksen eteenpäinvientiä kansainvälistymisen aiheuttamien muutostarpeiden osalta arviomuistiossa esitetyltä pohjalta.

3. Sateenkaariperheet

Rekisteröidystä parisuhteesta annetussa laissa oleva rajoitus, jonka mukaan rekisteröityyn parisuhteeseen ei sovelleta nimilain säännöksiä puolison sukunimestä, tulee poistaa.

Adoptiolapsia koskevassa säätelyssä tulee ottaa paremmin huomioon perheen sisäinen adoptio, kuten arviomuistiossakin ehdotetaan. Lisäyksenä monimuotoiset perheet -verkosto esittää, että perheen sisäisen adoption kohdalla vanhempien on voitava päättää lapselle annettavasta sukunimestä ilmoitusmenettelyllä. Nykysäännöksen mukaan lapsi saa adoptiovanhempansa nimen, ja vain tuomioistuimen päätöksellä lapsi voi säilyttää oman sukunimensä. Perheen sisäisessä adoptiossa tämä käytäntö ei sovellu oletukseksi.

4. Yhden vanhemman perheet

Monimuotoiset perheet -verkosto pitää tärkeänä, että oikeus lapsen nimen muutokseen pysyy jatkossakin huoltajien yhteisenä päätöksenä, tai jos lapsella on yksi huoltaja, hänen on voitava tehdä päätös yksin.

Suomessa lähes 90 % eronneista vanhemmista on säilyttänyt lapsen yhteishuoltajuuden. Lähivanhemman yksinhuoltajuus on poikkeus, johon yleensä on päädytty, kun lasta koskevien virallisten päätösten tekeminen on vaikeaa. Lainsäädännön johdonmukaisuuden nimissä lapsen ainoalla huoltajalla tulee tällöin olla yksin ne oikeudet ja velvollisuudet, jotka laissa lasten huollosta ja tapaamisoikeudesta on huoltajalle säädetty.

Erytisen tärkeää on huomioida, että lähisuhdeväkivallan, vainon tai muun vastaavan uhrin sekä todistajan mahdollinen osallistuminen suojeluohjelmaan toteutuu. Uhrin tai todistajan salaisilla yhteystiedoilla ei luonnollisesti ole merkitystä, jos häntä seuraavan lapsen yhteystietoja ei ole oikeus muuttaa.

Helsingissä 23.5.2016

Monimuotoiset perheet -verkosto

Lisätietoja:
Anna Moring
projektipäällikkö
Kaikkien perheiden Suomi-hanke
Monimuotoiset perheet -verkosto
050 3750832
anna.moring@monimuotoisetperheet.fi

Monimuotoiset perheet -verkosto

on kymmenen suomalaisen perhejärjestön yhteistyöverkosto, johon kuuluvat Adoptioperheet ry, KÄPY – Lapsikuolemaperheet ry, Lapsettomien yhdistys Simpukka ry, Familia ry, Perhehoitoliitto ry, Sateenkaariperheet ry, Suomen Monikkoperheet ry, Suomen Nuoret Lesket ry, Suomen Uusperheiden Liitto ry ja Yhden Vanhemman Perheiden Liitto ry.